

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:1093

av Josef Fransson m.fl. (SD)

Biogas

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en utbyggnad av stamgasnätet till våra jordbruksintensiva regioner.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge jordbrukarna ett större förtroende att sprida biogödsel efter förnuft.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheter och nivåer för att ge producenter av biogödsel stöd.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en omprövning av begränsningen att endast tre parter kan samverka om en rötningsanläggning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en omprövning av regelverket för att kunna ta emot andra substrat än stallgödsel för biogasproduktion utan hygienisering.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tillsätta en utredning om potentialen i att framställa biogas och gödningsprodukter av alger och tång.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ta fram en nationell gasstrategi för maximal samhällsnytta.

Motivering

Sverige har en outnyttjad potential för framställning av metangas av olika avfallsprodukter, såsom avloppsslam, matrester, slaktavfall, stallgödsel och annan

biomassa. Metangas går att använda till både el- och värmeproduktion men då den också går utmärkt att använda som fordonsbränsle är den extra intressant. Metangas av restavfall kan aldrig ensamt ersätta dagens fossila bränslen inom transportsektorn, men i målsättningen att sänka landets utsläpp av växthusgaser ger biogas dubbel verkan. Dels är den förnybar, vilket medför att den inte ger några nettoutsläpp av koldioxid. Dels innebär användandet av biogas att avgången av metangas, vilken i sig klassas som växthusgas, reduceras.

Min uppfattning är att biogas i första hand skall användas till drivmedel. För att möjliggöra detta krävs omfattande strukturella investeringar. För att det skall bli attraktivt att köpa in gasdrivna fordon måste utbudet av tankställen vara tillfredsställande och tillgången på gas tillförlitlig. De flesta bedömare är idag av uppfattningen att samhällsnyttan är störst om biogasen nyttjas till tunga fordon inom transportsektorn. Detta beror inte minst på att dessa fordon används betydligt fler av årets timmar än exempelvis personbilar, vilket medför att den högre investeringskostnaden kan fördelas på ett större utnyttjande av fordonet. Vidare kräver strategiskt inköpta gasdrivna transportfordon inte lika stora investeringar i infrastruktur, det vill säga utbud av tankställen.

En central del i att stimulera utbyggnaden av biogasproduktionen är att producenterna kan koppla på sig på gasnätet. Så sker på sina håll redan idag, men då gasnätet i princip är begränsat till kuststäderna i sydvästra Sverige finns skäl att verka för en utbyggnad av detta. Primärt bör målsättningen vara att nätet når ut i våra jordbruksintensiva regioner, till exempel Skåne och Västra Götaland, där potentialen att nyttja stallgödsel är stor.

För att dra nytta av stordriftsfördelar för småskalig biogasframställning på landsbygden har två intressanta strategier prövats. Den ena går ut på att jordbrukare går samman med en gemensam rötningsanläggning där gödsel transporteras fram och tillbaka via pipelines. En nackdel med denna metod är att produktionsenheten svårligen kan bli så stor att lönsamhet kan uppnås i en uppgraderingsanläggning för fordonsgas. Istället används gasen till i första hand uppvärmning och i andra hand elproduktion. Den andra strategin går ut på att flera mindre biogasanläggningar sammanbinds med gasledningar för rågas som sedan går till en gemensam uppgraderingsanläggning där rågasen förädlas till fordonsgas. Eftersom vi vill se att gasen i första hand går till fordonsbränsle ser vi den senare strategin som särskilt intressant. Biogas Brålanda har

jobbat utefter det senare konceptet, vilket kan fungera som mall för framtida investeringar.

Biogödsel

När exempelvis slaktavfall används till biogas och restprodukten avses användas som en gödselprodukt (biogödsel) kräver gällande regelverk att biomassan hettas upp till 70 grader i en timma för att restprodukten skall få spridas på åkermark. Denna process är givetvis kostsam, men ger å andra sidan en tillförlitlig produkt. En annan stor kostnad för biogödseln är lagringen, då produktionen är ganska konstant medan spridningen bara sker vissa tider på året. Därför är det angeläget att försöka hitta vägar att lätta upp regelverket för när biogödseln tillåts att spridas. Självfallet vill såväl jordbrukarna själva som myndigheter minimera näringsläckage, men jordbrukarna bör ges ett större förtroende att sprida gödseln efter förnuft. Speciellt södra Sverige är drabbat av en stelbent byråkrati som skiljer sig från övriga landet och bör ses över.

Ovan nämnda typ av biogödsel är en förlustaffär för biogasproducenten, även om restprodukten av biogasproduktion givetvis måste hanteras. Den är samtidigt ett bra sätt att återföra näringsämnen från stad till landsbygd. För att minska förlusterna och stimulera processen vill vi se över möjligheterna att ge stöd till biogödseln då detta bidrar till minskad import av handelsgödsel.

Små biogasproducenter som använder stallgödsel som substrat är idag begränsade av regelverk som endast möjliggör användande av stallgödsel och kräver att endast tre givare och mottagare får vara inblandade i samrötning samt spridning av gödselprodukten efter rötning. Att begränsa antalet till tre parter sätter upp hinder för företagens förutsättningar för utveckling. Det är därför min åsikt att regelverket bör omprövas för att se om detta verkligen är nödvändigt.

Likaså efterfrågar vissa små biogasproducenter en möjlighet att ta emot matrester, från exempelvis skolkök, att blanda in tillsammans med stallgödseln i röttningsprocessen. Det är idag inte tillåtet på grund av risken för smittspridning, men samtidigt kan anföras att i det fall salmonellabakterier påträffas i matresterna från ett skolkök existerar mer allvarliga problem än eventuell smittspridning vid en röttningsprocess. Det bör inte vara svårt att få fram säkra förfaranden för att små biogasproducenter, utan egen hygienisering av substrat, skall kunna ta emot och hantera visst avfall utöver stallgödsel. Det är min mening att regelverket även i detta sammanhang bör omprövas och utvecklas.

Biogas och biogödsel av alger och tång

Bland annat Östersjön lider av förhöjda halter av näringsämnen fosfor och kväve som till stor del kan förklaras med jordbrukets utsläpp från länder runtom innanhavet. En av komplikationerna med detta är stora algblomningar som kan vara giftiga för djur och människor samt påverka livskvaliteten för dem som drabbas. En annan och kanske ännu allvarligare komplikation är att alger sjunker till botten och skapar döda syrefattiga bottnar som inverkar på djurlivet och den biologiska mångfalden.

Det pågår idag flera projekt som syftar till att begränsa utsläppen i Östersjön, men då detta arbete dels går långsamt, dels endast syftar till framtida utsläpp är det högst intressant att på bred front se över möjligheterna att extrahera näringsämnen som redan finns i vattnet.

Ett exempel på detta är ett forskningsprojekt vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH). Inom projektet har det gjorts försök att samla in giftalger som därefter används till biogasframställning. I Trelleborg har man även gjort försök med att göra biogas av alger och tång som flutit upp på stränderna med positiva resultat. Restprodukterna från biogasproduktionen ska sedan användas som jordförbättrings- eller gödningsmedel inom jordbruk och skogsbruk. Ett problem har hittills varit höga halter av tungmetaller, vilket innebär att mer forskning måste till för att lösa upp knutarna. Med tanke på den potential som finns för att skapa energi och gödselprodukter av alger och tång så är det min mening att en utredning bör tillsättas för att samla kunskap i ämnet.

Investeringsstöd

När det gäller investeringar i rötningsanläggningar, gasnät, uppgraderingsanläggningar och infrastruktur för hantering av biogödsel så är initialkostnaderna oftast så stora att någon form av subventioner måste till för att projekt skall bli av. Vi vill se ökade ambitioner gällande investeringsstimulanser till biogasproduktion.

Det är också min mening att ett nationellt samordnande av kompetens som drar upp riktlinjerna för en nationell gasstrategi bör komma till stånd. Generella regelverk för hela Sverige behöver inte nödvändigtvis vara det mest samhällsekonomiskt korrekta. Snarare kan stordriftsfördelar skapas genom att investeringar koncentreras till geografiskt begränsade områden.

Josef Fransson (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)

Johan Nissinen (SD)